

Læse- og skrivehandleplan for dansk og matematik 17/18

*“Læsning og skrivning hænger sammen –
hvis den ene halter og den anden løber, når
man ingen vegne ”*

Indholdsfortegnelse

Indledning	3
Formålet med Absalons Skoles læse- og skrivehandleplan er	4
For at komme i mål er det vigtigt, at vi:	4
Vi har fokus på:	4
Nogle af de faste indsatser på skolen er:	5
Arbejdsfordeling - Hvem gør hvad?	6
9 faglige fokusområder og pejlemærker for kvalitet i pædagogisk praksis.....	6
Sprogstimulering SFO-Absalons.....	9
Team K - Kompetencecenteret.....	10
Matematiske faglige arbejdsområder i overskrifter.....	12
Forløb med vejledere på Absalons Skole.....	13
Plan for læse- og stavetest på Absalons Skole	14
Plan for Team K-test på Absalons Skole	15
Plan for matematiktest på Absalons Skole	17
1. Lokaltiltag i indskolingen	18
2. Lokaltiltag på mellemtrinnet	19
3. Lokaltiltag på mellemtrinnet	20
Bilagoversigt.....	21
Bilag 1 - Tidlig læse- og skriveindsats - en vejledende plan.....	22
Bilag 2 - Læseforståelsesstrategier	24
Bilag 3 - Læseforståelsesmetoder	25
Bilag 4 - Hukommelsesstrategier - FØR, UNDER og EFTER læsning.	27
Bilag 5 – Kategorier og genrer	28
Bilag 6 - Matematisk arbejdsmetode i indskolingen	29
Bilag 7 - Matematisk arbejdsmetode på mellemtrinnet	30
Bilag 8 - Matematisk arbejdsmetode i udskolingen	31

Indledning

Læsning og skrivning er en del af den sproglige udvikling, som er med til at lægge grunden til børn og unges læring og trivsel i skolen. Som en del af den sproglige udvikling er læsning og skrivning ikke alene en væsentlig forudsætning for at gennemføre en ungdomsuddannelse, det er også en vigtig del af de personlige og alsidige kompetencer. Læsning og skrivning baserer sig på det sprog, som eleven har med sig hjemmefra, fra vuggestue og børnehave. Derfor er en tidlig og fokuseret sprogindsats i dagtilbud samt et vellykket samarbejde med forældrene et vigtigt fundament i læse- og skriveindsatsen og byggesten i skolens videre udvikling af sprog, skriftsproglige kompetencer og læring på tværs af fag.

Roskilde Kommune arbejder målrettet for, at eleverne kan blive dygtige læsere. Der sættes fokus på elevens sproglige udvikling igennem hele skoleforløbet og i overgange og med et særligt fokus på læse- og skriveundervisning i alle fag frem til 2020. Derfor er der på kommunalt plan taget initiativ til udarbejdelsen af en læse- og skrivehandleplan på hver skole. Handleplanen henvender sig til forældre, undervisere, ledere og andet pædagogisk personale, der har ansvar for elevernes læse- og skriveudviklingen.

Roskilde Kommune har formuleret en række pejlemærker, der skal iagttages i den pædagogiske praksis. Pejlemærkerne skal bidrage til at fastholde og udvikle kvalitet i den pædagogiske praksis og fungere som støtte for det professionelle samarbejde. I denne plan kan I se Absalons Skoles formål samt de igangværende og nye indsatser i forhold til kommunens 9 pejlemærker.

Formålet med Absalons Skoles læse- og skrivehandleplan er

- At udvikle gode og brugbare læse- og skrivekompetencer hos eleverne
- At minimere antallet af elever, der henvises til kompetencecenteret op igennem hele skoleforløbet
- At få en større videndeling mellem lærere

For at komme i mål er det vigtigt, at vi:

- Styrker elevernes læse- og skrivelyst
- Prioriterer team- og forældresamarbejde
- Har høje forventninger til alle elever
- Samarbejder med teamets lærere om klassernes og de enkelte elevs læse- og skriveudvikling
- Evaluerer løbende det enkelte barns læse-, stave- og skriveudvikling
- Arbejder på at skabe progression i elevernes læring
- Samarbejder med kompetencecenteret og de forskellige vejledere
- Samarbejder i forhold videndeling, vejledning og udvikling

Vi har fokus på:

- Læseformål, læsestrategier og læseteknikker (se bilag 2 og 3)
- Før, under og efter læsning
- Ordforråd og ordkendskab
- Læse- og begrebsforståelse (se bilag 2, 3 og 4)
- Genrekendskab (se bilag 5)
- Teksttyper
- Litteratursamtale
- Skrivestadier
- Før-, under- og efterskrivning
- Fagfaglige ord og symbolforståelse
- Arbejdsskabeloner/værktøjer
- Den sproglige dimension

Nogle af de faste indsatser på skolen er:

Indsats	Indhold	Klassetrin/afdeling
Tidlig læse- og skriveindsats	Se bilag 1	Indskoling
Læsestund/stillelæsning	I perioder er der 20 minutters læsning hver dag i skoletiden - dette sker i form af bånd eller rullende tidspunkter alt efter de forskellige aftaler i afdelingerne.	På alle klassetrin
Cockpit	Cockpittet er et tilbud for børn, der af forskellige årsager har brug for et mindre forum nogle timer om ugen til at være og lære i. I cockpitet er der få elever ad gangen, og det faglige indhold er centreret omkring fagene dansk og matematik. I dansk arbejdes der med læsning, skrivning, stavning og grammatik, og de faglige krav er afstemt børnenes niveau.	På alle klassetrin
Særlig indsats omkring dyslektiske børn	I indskoling er der fokus på læseudviklingen - elever, der vurderes at have problemer omkring den skriftsproglige udvikling tilbydes individuel støtte eller støttes på mindre hold. Vi tilbyder endvidere understøttende undervisning til elever i skriftsprogsvanskeligheder fra 4. - 6. klasse. En del af disse elever har gået i Læseklasse. Her er fokus også på afkodningsstrategier. Der tilbydes mellem 3 og 8 lektioner fordelt på ugens 5 dage. Nogle af eleverne får deres støtte ude i klasserne. Fra 7.- 9. klasse bestræber vi os på at lægge understøttende undervisning i dansk i klasserne og / eller på mindre hold.	På alle klassetrin
Læseklasse	Tilbud til elever med skriftsprogsvanskeligheder / dysleksi. Der er 10 ugl. lektioner fordelt på ugens 5 dage. Der arbejdes med diverse afkodningsstrategier - med fokus på VAKS. Eleverne retestes 3 - 4 gange i løbet af forløbet.	3. + 4. klasse
Faglig læsning og skrivning i fagene	Se "Progressionsplan for faglig læsning" Pilotindsats på 6. årgang (se "3. Lokal tiltag på mellemtrinnet" Se "Forløb med vejledere på Absalons Skole"	På alle klassetrin 6. årgang På alle klassetrin

Arbejdsfordeling - Hvem gør hvad?

Der er udarbejdet et vejlederkatalog, hvor der er en arbejdsoversigt for de forskellige vejledere. Se ”Vejlederkatalog for Absalons Skole”.

9 faglige fokusområder og pejlemærker for kvalitet i pædagogisk praksis

Nedenunder har vi skolens indsatser i overskriftsform i forhold til kommunens 9 pejlemærker:

1. Det professionelle samarbejde om elevens sproglige udvikling	
Kommunen	Skolen
<ul style="list-style-type: none"> - skal sikre opmærksomhed på betydningen af sprog og identitet som hinandens forudsætninger - skal styrke sammenhængen mellem sprog og trivsel - er baseret på et funktionelt sprogsyn, hvor de voksne er vigtige rollemodeller og værdibærere - bør medtænke forældre som en vigtig resurse og medspiller 	<ul style="list-style-type: none"> - Lærer/forældresamarbejde - Lærersparring - Oplæsning og tale om ord

2. Test, data og evaluering	
Kommunen	Skolen
<ul style="list-style-type: none"> - anvendes for at sætte mål for den enkelte elev i overgange og i skolen - anvendes systematisk i det professionelle samarbejde om den enkelte elev, som evalueres årligt på tværfaglige konferencer - skal gøre lærere, pædagoger og ledere klogere på samspillet mellem praksis og elevernes læring - danner sammen med praksis- og forskningsviden grundlag for fagligt samarbejde i PLC team, professionelle læringsfællesskaber og faglige netværk 	<ul style="list-style-type: none"> - Testplan - Læringsmål - Minuddannelse - Klassekonferencer - Feedback - Læsehastighedstræning - Logbog - Notatteknik - Læsekontrakter - Elevfeedback på skriftlige produkter - Genreskemaer

3. Læse- og skrivelyst	
Kommunen	Skolen
<ul style="list-style-type: none"> - er en effektiv drivkraft i elevens læreproces - har betydning for elevens evne til at mobilisere koncentration på opgaven og udholdenhed - skabes gennem inddragelse af eleven i evaluering af faglige mål og progression - kan stimuleres gennem voksnes positive forventninger til barnet - udvikles og stimuleres gennem faglige læringsfællesskaber 	<ul style="list-style-type: none"> - Læsestund - Skrivning i fagene

4. Den tidlige læse- og skriveundervisning	
Kommunen	Skolen
<ul style="list-style-type: none"> - i børnehaveklassens aktiviteter bygger på viden fra overgangssamarbejdet mellem skole og dagtilbud - tilrettelægges på baggrund af den obligatoriske sprogvurdering, som danner grundlag for skriftsproglige aktiviteter i børnehaveklasse - udvikles gennem arbejdet med læsning og skrivning som parallelle undervisnings- og læringsaktiviteter, der gensidigt understøtter hinanden 	<ul style="list-style-type: none"> - Tidlig læse- og skriveindsats (se bilag 1) - Læsestund

5. Læsning og skrivning i fagene	
Kommunen	Skolen
<ul style="list-style-type: none"> - udvikles i alle fag og af alle lærere igennem hele skoleforløbet - er som basis for al læring et fælles anliggende at udvikle og evaluere for elevens lærere og pædagoger - er skriftsproglige kompetencer, der bygger på solide færdigheder og opnås gennem træning og anvendelse i kontekstbaserede aktiviteter - er basale kompetencer i alle fag med egne faglige mål bestemt af fagets tekster og særlige fagsprog og begreber 	<ul style="list-style-type: none"> - Progressionsplan for faglig læsning - Skriveindsatser - Faglig læsning - Pilotindsats på 6. årgang - Forfatterbesøg

6. Vellykkede overgange til og fra skole	
Kommunen	Skolen
<ul style="list-style-type: none"> - kræver, at der skabes genkendelighed og sammenhæng for barnet og den unge - kræver, at forældre inddrages og gøres til partnere i samarbejdet - kræver samarbejde med udgangspunkt i viden og data om barnet og den unge - kræver fælles sprog om indhold, mål og progression 	<ul style="list-style-type: none"> - Projekt "Overgange i dansk" - Projekt "Overgange i matematik" - Projekt "Overgange i naturfag" - Samarbejde mellem grundskolerne og ungdomsuddannelserne - Erfaringsudveksling og skolebesøg

7. Inkluderende skriftsprogsmiljøer	
Kommunen	Skolen
<ul style="list-style-type: none"> - understøtter en differentieret og en tidlig indsats - sikrer, at alle elever oplever progression i deres udvikling i overensstemmelse med deres forudsætninger og behov - implementerer og anvender kompenserende IT i almenundervisningen - sikrer samspil mellem klassens årsplan og den enkelte elevs elevplan - skaber sammenhæng mellem den supplerende undervisning og almenundervisningen 	<ul style="list-style-type: none"> - Cockpit - Kompetencecenteret - Holddeling

8. Dansk som andet sprog	
Kommunen	Skolen
<ul style="list-style-type: none"> - har fokus på den sproglige dimension i alle fag - har fokus på at bygge bro mellem elevens hverdagsprog og skolens fagsprog - handler om sprog - også elevens modersmål - som læringsresurse - skal sikre gode overgange mellem basisundervisning i modtageklasse og supplerende undervisning i almentilbud 	<ul style="list-style-type: none"> - Supplerende støtte i DSA - National Test i DSA - Fokus på forforståelse

9. Elever i læse- og skrivevanskeligheder, herunder ordblinde elever	
Kommunen	Skolen
<ul style="list-style-type: none"> - hjælpes bedst med en tidlig og differentieret indsats målrettet elevens primære vanskelighed - skal støttes i at blive funktionelle læsere og skrivere i alle fag ved inddragelse af kompenserende læse- og skriveteknologi - hjælpes bedst med en sammenhængende indsats, som sikres gennem individuelle pædagogiske udviklingsplaner og igennem tæt skole-hjemsamarbejde - hjælpes bedst gennem faste procedurer for deltagelse i nationale test og aflæggelse af folkeskolens prøver på særlige vilkår 	<ul style="list-style-type: none"> - Særlig indsats omkring dyslektiske børn (opsamlingshold) - Læseklasse - Kompetencecenteret

Sprogstimulering SFO-Absalons

I SFO-regi arbejder vi med den sproglige udvikling og stimulering på mange forskellige måder. I takt med det udvidede samarbejde med lærerne, og de faste pædagogers mange timer i klasserne, har vi en langt større indsigt omkring de børn, som kræver særlig opmærksomhed og støtte på forskellige områder bl.a. sprogstimulering.

Eksempler på hvor vi er aktive omkring sproget med børnene:

- Når vi modtager nye børn fra børnehaverne er det vigtigt, at vi orienteres om hvilke børn der er sprogligt udfordret, og hvad der er arbejdet med. Det kan bl.a. ske via udviklingsbeskrivelsen, som følger barnet, eller via Ellen her på skolen, hvis hun har kendskab til barnet. Så kan vi arbejde videre med barnet fra dag 1, når de begynder hos os 1. maj.
- De lærere og pædagoger, som har klassen sammen, har mulighed for at arbejde specifikt sprogstimulerende med enkeltbørn, og det arbejde kan forgå både i klassen, men også "tages med over" i SFO-regi.
- Vi arbejder meget med relationer og konflikthåndtering med børnene, og i det arbejde indgår der meget sprogforståelse og aktiv lytning. Børnene lærer at udtrykke sig tydeligt og præcist, og de lærer også at lytte til og forstå, hvad modparten siger. Dette bruges aktivt børnene imellem, når de skal gå ud af en leg, have ryddet op etc.
- Vi har en del værkstedsaktiviteter, hvor børn og voksne er samlet om gode kreative processer. Det giver anledning til mange gode samtaler rundt om bordet, og er også en god mulighed for at stimulere sproget og begrebsforståelsen, når man sidder i den trygge og tætte relation.
- Vi arbejder i perioder med fortællingen mere aktivt. Vi har et "fortællertelt", vi har "fortællekort" og vi læser højt og taler om det læste.

Team K - Kompetencecenteret

I den faglige del af team K tilbydes der støtte til børn og unge med skriftsprogsvanskeligheder og Da2 - målet er, at den individuelle støtte i et vist omfang erstattes af interventioner på klasse- / årgangsniveau.

Her følger beskrivelse af tilbud til børn og unge med skriftsprogsvanskeligheder / ordblindhed eller store læsevanskeligheder.

Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
<ul style="list-style-type: none"> - At barnet bliver en aktiv læser og skriver - At barnet udvikler gode, brugbare rutiner med IT - At barnet oplever handlekompetencer i.f.t. skolearbejdet 	<ul style="list-style-type: none"> - Faglige mål - IT færdigheder - Personlige mål

Ordblindhed er vanskeligheder med læsning og stavning - det skyldes en nedsat evne til at koble lyd og bogstav / problemer med det fonologiske system. Som ordblind har man svært ved at lære at læse og stave flydende og automatiseret. Ordblindhed forsvinder ikke - med den rette træning, støtte og arbejde med kompenserende redskaber kan den ordblindes vanskeligheder gøres mindre.

Læsning og stavning kræver for den ordblinde megen energi - og som ordblind har man derfor mindre energi til at forstå det læste og at formulere sig skriftligt - derfor bør et barn med ordblindhed benytte kompenserende it.

På Absalons Skole har vi fokus på, at ordblinde børn opdages så tidligt som muligt - dette for at sikre en reel støttende og inkluderende praksis for det enkelte barn - vi sikrer, at barnet får den støtte, som det har brug for i forhold til kompetence- og færdigheds- og vidensmål.

Det reviderede tilbud gælder fra 1. august 2017. Målgruppen er elever med skriftsproglige vanskeligheder / ordblindhed eller store læsevanskeligheder.

Tilbuddet er differentieret i forhold til elevernes alder. Dette gælder både indhold og timestfordeling. Tilbuddet tager højde for såvel den komprimerede indsats i Læseklassen, som inklusion af eleverne i normalklasserne

0., 1. og 2. klasse:

Der tages hensyn til elevernes alder. Her er fokus, at eleverne falder til i klassen, hvor de får mulighed for at være en del af klassens sociale - og læringsmæssige fællesskab. Elever med læsemæssige udfordringer, afdækkes med IL basis i 2. klasse med henblik på evt. tilbud om Læseklasse - denne afdækning suppleres med www.ordblindetest.nu fra midten af 3. klasse - endvidere DVO screenes der i slutningen af 2. klasse. Fra foråret 2017 bliver det muligt at anvende Ordblinderisikotesten - Test til tidlig identifikation af elever i risiko for udvikling af alvorlige afkodningsvanskeligheder, herunder ordblindhed - denne test kan anvendes i 0. og 1. klasse.

3. til 4. klasse:

Læseklasse - tiltaget øges til at være hele skoleåret. Eleverne skal tilegne sig relevante afkodningsstrategier og metoder ved tekstarbejde. For de elever, der har dyslektiske vanskeligheder, introduceres brugen af computer / IPad til at læse alderssvarende tekster "med ørerne" samt at anvende computer (CD-ord)/IPad (IntoWords) ved skriftligt arbejde i alle fag.

Teams, der har elever tilknyttet dette tilbud, indgår i et samarbejde med kompetencecenterets lærere omkring planlægning af normalundervisningen. Målet ved denne fælles forberedelse er, at eleverne med skriftsprogsvanskeligheder kan deltage og inkluderes i klassens læringsfællesskab efter forløbet i Læseklassen.

5.-9. klasse:

Tiltagets fokus er inklusion i almenundervisningen. Lærerne tilrettelægger undervisningen sammen med en lærer fra kompetencecentret med fokus på brugen af computer / IPad i almenundervisningen, således at eleven også af denne vej inkluderes i læringsfællesskabet. Støtten gives primært i almenundervisningen. Der laves fælles forberedelse, inden forløbet påbegyndes. Fokus er her afkodningsfærdigheder, tekstfortolkningsarbejdet, mundtlighed ved tekstfortolkningsarbejdet og brugen af IT redskaber.

- Tilbud om hjælp / støtte differentieres efter den enkelte elevs specifikke behov - denne differentiering tilgodeses også ved interventioner på klasse- / årgangsniveau
- For at denne inklusion skal lykkes, er det vigtigt, at eleven altid oplever kompetente lærere, samt at deres IT materiel fungerer. Det skal sikres, at lærerne har den nødvendige viden på området, samt at eleven kan få en anden computer med det samme, hvis der opstår problemer med programmer eller materiel. Begrebet lånecomputer indføres.
- I forhold til lokaler er det vigtigt, at undervisningen foregår det samme sted hver gang, samt at der er ro og et godt arbejdsmiljø. Hver elev skal have et bord med tilhørende hylde til private ejendele til undervisningsbrug.
- Der lægges vægt på udvidet skole/hjem samarbejde således, at der skabes en forståelse for elevens vanskeligheder og i fællesskab at fastholde eleven i den positive udvikling. Elev, forældre og lærer fastsætter mål for eleven i fællesskab. Dette samarbejde varetages fra skolens side af læreren fra kompetencecenteret og de involverede lærere fra normalklassen.

Matematiske faglige arbejdsområder i overskrifter

- Sprog der betegner form, størrelser og lokalitet
- Symbolforståelse - F.eks. $<$, $>$, $/$, $*$, $=$
- Imperativ: Bydeform - F.eks. aflæs, forstør, afsæt
- Passivformer - F.eks. opgøres, omregnes
- Præpositioner - F.eks. i, på, foran, over, under
- Hverdagsord / matematikord - F.eks. decilitermål, meter
- Før faglige / fagfaglige ord - F.eks. plus/addere
- Teksttyper - F.eks. Grafisk elementer, indirekte instruktion og beskrivende tekst

Fra faghæftet: Læseplan for faget matematik

Ordkendskab I matematik er det vigtigt, at eleverne udvikler et præcist fagsprog og lærer centrale fagord og begreber i faget, fx addition, radius og areal. Undervisningen skal have fokus på, at eleverne skal kunne adskille hverdagsprog fra fagsprog, herunder fokus på førfaglige ord og hverdagsbegreber, som har en specifik betydning i matematik fx forhold, sider og at skære.

Eleverne skal også arbejde med ordforståelsesstrategier til selvstændig tilegnelse af nye fagord og begreber, udnyttelse af konteksten til forståelse af ord samt opslag i analoge og digitale opslagsværker. For tosprogede elever gælder desuden brug af modersmålet til afklaring af nye ords betydning på dansk, samt afklaring af homonymer.

Teksters formål og struktur

Gennem hele skoleforløbet i matematik skal eleverne udvikle stigende bevidsthed om fagets særlige teksttyper og disse teksters formål og struktur. Eleverne skal kende til, at matematik kan optræde i forskellige tekstuelle sammenhænge. Fagtekster herunder opgavetekster i læremidler, som har til formål at lære læseren matematik. Matematikholdige autentiske tekster fra dagligdagen, som anvender matematikken til at beskrive og analysere virkeligheden. Eleverne skal desuden have viden om sproglige og layoutmæssige kendetegn ved forskellige teksttyper bl.a. multimodale tekster. Det er centralt, at eleverne arbejder med, hvordan viden om fagteksters formål og struktur kan anvendes til udviklingen af læsestrategier. Dette gælder bl.a. hensigtsmæssige strategier til: Søgning, aflæsning og udvælgelse af relevant information fra såvel sammenhængende som ikkesammenhængende tekster.

At læse berettende, informerende, forklarende, instruerende og argumenterende matematiktekster såvel i læremidler som i autentiske matematikholdige tekster. At læse tekstholdige såvel som symbolholdige matematikopgaver fx gennem procesnotatprocedurer, som indeholder en for, under og efterlæsning af opgaven.

Sproglig udvikling er en central del af elevernes arbejde med matematik. Sproglig udvikling har fokus på fire dimensioner af det talte og det skrevne sprog: Samtale, lytte, læse og skrive.

Eleverne skal således igennem undervisningen udvikle en bevidsthed om, at matematik er et fag, hvor der tales, lyttes, læses og skrives. Gennem hele skoleforløbet er særligt elevernes mundtlige og dialogbaserede arbejde med matematik vigtig for både den matematiske læring og den sproglige udvikling inden for faget.

Undervisningen skal rumme dialog eleverne indbyrdes, mellem lærer og elever samt elevernes mundtlige formidling. Mål for sproglig udvikling indgår primært i færdigheds- og vidensområdet kommunikation.

Forslag til arbejdsmetoder - se bilag 5, 6 og 7

Forløb med vejledere på Absalons Skole

Vejleder/årgang	Læsevejleder	Læringsvejleder	DSA-vejleder	Team-K
0. årgang				
1. årgang	Litteratursamtale			Læsekurser / Interventioner
2. årgang	Litteratursamtale			
3. årgang				
4. årgang		Informations- kompetence - Læsning af multimodale tekster, kildekritik		
5. årgang	Læsning og skrivning i forskellige genrer			
6. årgang		Informations- kompetence - Læsning af multimodale tekster, kildekritik	Pilotprojekt faglig læsning i fagene	
7. årgang	Teksttyper, multimodale tekster og læsestrategier			
8. årgang	Læsning og skrivning i forskellige genrer			
9. årgang	Struktur af læseprøven + vejledning af FP- prøver på særlige vilkår			

Plan for læse- og stavetest på Absalons Skole

Klassetrin	Test	Periode	Ansvarlig
0. klasse	Sprogvurdering klassen	Uge 38	EN, KA/AS
	Sprogvurdering individuel	Senest november	EN, KA/AS
	Læseudvikling (forlyd og rimdel)	Maj	Læsevejlederen/BR
1. klasse	Alle bogstaver "Måne"	September	Læsevejlederen/BR
	Læseudvikling (konsonanter)	September	Læsevejlederen/BR
	Elektronisk ordlæseprøve 1	April	Læsevejlederen/BR
	Staveprøve	Juni	Læsevejlederen/BR
2. klasse	Frivillig nationale test	24.10.16-16.12.16	Dansklæreren
	Obligatoriske nationale test	01.02.17-28.04.17	Dansklæreren
	Elektronisk ordlæseprøve 2	April	Læsevejlederen/BR
	DVO-screening	Juni	Testlæreren/LØ
3. klasse	ST3 (elektronisk)	Efterår	Dansklæreren + BR
	Elektronisk sætnings-læseprøve 2	April	Læsevejlederen/BR
4. klasse	Frivillig nationale test	24.10.16-16.12.16	Dansklæreren
	Obligatorisk nationale test	01.02.17-28.04.17	Dansklæreren
5. klasse	ST5 (elektronisk)	Oktober	Dansklæreren + EE
	Elektronisk tekstlæseprøve 7	April	Læsevejlederen/EE
6. klasse	Frivillig nationale test	24.10.16-16.12.16	Dansklæreren
	Obligatorisk nationale test	01.02.17-28.04.17	Dansklæreren
7. klasse	ST7 (elektronisk)	Oktober	Dansklæreren + EE
	Elektronisk tekstlæseprøve 8	April	Læsevejlederen/EE
8. klasse	Frivillig nationale test	24.10.16-16.12.16	Dansklæreren
	Obligatorisk nationale test	01.02.17-28.04.17	Dansklæreren

Plan for Team K-test på Absalons Skole

Klassetrin	Fokus/herunder test	Ressourcer	Hvornår	Indhold
0. kl.	Sprogscreening Ordblinderisikotest Sprogstimulering / fonologisk arbejde	LØ og SD Børnehaveklasselederne forestår sprogstimulering med hjælp fra team K / 6 ugers varighed a` 2 til 3 lektioner??	Efteråret I slutningen af bh.kl	Fonologisk træning, sproglege. / IT
1. kl.	Ordblinderisikotest Afkodningsstrategier	LØ, SD Klassens lærere Arbejdet omkring strategierne differentieres Primært må hold, undtagelsesvis etableres individuel undervisning Nyt - danskfaglige interventioner / klassen årgangens lærere i samarbejde med team K	Midt og slut 1.kl. Hele året Uge 41 - 45 + uge 21 - 24	Bogstav/lyd-træning Læse - skrivetræning på computer / iPad
2. kl.	IL basis DVO screening Afkodningsstrategier Læsning og tekstforståelse på computeren / iPad af klassens tekster	BR LØ, SD Arbejdet omkring strategierne differentieres Primært må hold, undtagelsesvis etableres individuel undervisning.	Vinter / forår Maj Hele året	Bogstav-lyd træning. Læse - skrivetræning på computer / iPad / IT
3.+4. kl.	IL basis + IL Læsemåleren Testbatteriet www.ordblindetest.nu Læseklasse	SD + LØ	Hele Året 10 lektioner pr. uge fra 1. uge i september frem til 2 uger før sommerferien	Bogstav-lyd træning / fonologisk arbejde VAKS forløb Læse- skrivetræning på computer. Afkodningstrategier Læsning og

	<p>Elever, der har været igennem Læsekasseforløb + Elever, der ikke har modtaget Læseklasseforløb</p>		<p>Uden for klassen. Små hold af max. 4 - 5 elever pr 1 lærer</p>	<p>tekstforståelse på computeren / IPad af klassens tekster</p> <p>Bogstav - lydtræning Læsetræning Fokus på Læsestrategier + læseforståelsesstrategier Elevens egne opgaver / klassens opgaver</p>
5. - 9. kl.	<p>IL + IL ungdom Læsemåleren Testbatteriet www.ordblindetest.nu</p> <p>Afkodningsstrategier Tekstforståelse Tekstanalyse / tekstforståelse Fortrolighed med anvendelse af computer i forbindelse med alt skolearbejde.</p>	<p>LØ, SD</p> <p>X antal lektioner fordelt over året</p> <p>Løbende vurdering / evaluering af den enkelte elev og tildeling af ressourcer.</p> <p>Team-K lærer er primært med eleverne i almenundervisningen.</p> <p>Der kan etableres læsebånd uden for klassen på hold</p>	Hele året	<p>Team K lærer og stamklasselærere samarbejder om planlægningen af faglige forløb med fokus på elever med skriftsprogsvanskeligheder</p> <p>Læseforståelsesstrategier Læse- skrivetræning på computer. Læsetræning Fokus på Læsestrategier</p> <p>8.- 9. årg.: fokus på prøver og IT</p>

Plan for matematiktest på Absalons Skole

Klassetrin	Test	Periode	Ansvarlig
1.klasse	Mat-test 1	Uge 16+17	Matematiklæreren
2.klasse	Mat-test 2	Uge 16+17	Matematiklæreren
3.klasse	Mat-test 3	Uge 16+17	Matematiklæreren
	Obligatorisk nationale test	01.02.17-28.04.17	Matematiklæreren
4.klasse	Mat-test 4	Uge 16+17	Matematiklæreren
5.klasse	Mat-test 5	Uge 16+17	Matematiklæreren
6.klasse	Mat-test 6	Uge 16+17	Matematiklæreren
	Obligatorisk nationale test	01.02.17-28.04.17	Matematiklæreren
7.klasse	Mat-test 7	Uge 16+17	Matematiklæreren
8.klasse	Mat-test 8	Uge 16+17	Matematiklæreren

Da der gennemføres nationale tests i matematik på 3. og 6. årgang i skoleåret 2016/17 og 3., 5. og 8. årgang i skoleåret 2017/18, og da denne test ifølge ministeriet skal være gennemført mellem 1/2 og 29/4, vil vi foreslå, at det tilstræbes, at matematiktests her er afsluttet inden 7/4 (før påske). Når dette testarbejde er gennemført, gives der så tid til at gennemføre de Mat-test på alle årgange, som vi (fagudvalget, FA og KA i enighed) har besluttet. Dette arbejde vil køre efter følgende plan:

- Uge 16-17 Faglæreren gennemfører Mat-testningen i sin(e) klasse(r).
- Uge 18-19 Faglæreren retter tests og reflekterer over elever, der skiller sig særligt ud (Evt. i samarbejder med FA eller LH).
- Uge 20 Der afholdes matematik fagdag, for alle matematiklærere, hvor forskellige fælles overvejelser og tiltag drøftes igennem på årgange eller i afdelinger. Der kan her aftales fremtidig hold-delinger med elever med ens faglige problemer, udfordringer o.lign.
- Uge 21-24 Der afholdes klassekonferencer med læsevejleder, matematikvejleder, klassens lærere mm.

1. Lokaltiltag i indskolingen

Identifikation af problemstilling (Inddrag den centrale læsehandleplan og skolens lokale udviklingsplan)	Indskolingen: Læsekurser / Interventioner - forandringsprocesser og fokus på begynderundervisning i dansk
Mål Beskriv de langsigtede mål og tidsperspektivet	Målet er at få eleverne til at honorere de faglige krav / forventninger og sikre faglig progression.
Tiltag Beskriv: <ul style="list-style-type: none"> • aktiviteter • aktører • tovholder • tidsramme • resurser 	Indskolingen: Vi tænker, at der skal være fokus på den konkrete begynderundervisning - metoder og midler - herunder at det sikres, at børnene præsenteres for relevante og brugbare strategier. Konkret udmøntes dette i deltagelse i planlægning - intervention og evaluering - 1.- og 2. klasse
Materialer	1. - 2. klasse: Alkalær systemet, Læsebøger "Teo og dy" + "Det blå hus", "Den første læsning", - læsebøger, arbejdsbøger og tilhørende Apps Diverse Apps / Bl.a. "Skriv og læs", "Læseguld" 1+2, "Tim og Trine" 1+2+3+4 / Madam Bach` Forlag Sproglege "Rim og remser", "Lyt og stav"
Evaluering <ul style="list-style-type: none"> • Vælg evalueringsredskab, fx SMTTE eller LP modellen • Evaluer med involverede aktører • Evaluer i PLC-teamet 	Log dagligt / individuelt sammen med lærer / metakognitiv læring og motivation

2. Lokaltiltag på mellemtrinnet

Identifikation af problemstilling (Inddrag den centrale læsehandleplan og skolens lokale udviklingsplan)	Genreskrivning
Mål Beskriv de langsigtede mål og tidsperspektivet	At eleverne ved selv at skrive i genren, får kendskab til genretræk og tager det med videre i deres skolegang.
Tiltag Beskriv: <ul style="list-style-type: none"> • aktiviteter • aktører • tovholder • tidsramme • resurser 	Læsning, analyse, fortolkning af tekster i den udvalgte genre. Samtale, gruppearbejde, fremlæggelser, plancher. Elever, lærere og forfatterbesøg. 4 -5 uger. Bøger, cfu, online-portaler, it-udstyr. Tovholdere er dansklærere.
Tegn: delmål/milepæle <ul style="list-style-type: none"> • En entydig konstaterbar tilstand • Tegn på at tilstanden er opnået • Tidsfastsæt tilstanden 	Elevprodukter i genren, deltagelse i samtale og gruppearbejde, eleven anvender ordforråd, der matcher genren. MinUddannelse Læringsmål Tegn på læring
Evaluerings <ul style="list-style-type: none"> • Vælg evalueringsredskab, fx SMTTE eller LP modellen • Evaluer med involverede aktører • Evaluer i PLC-teamet 	MinUddannelse Men vi tager naturligvis udgangspunkt i ffm fra uvm.

3. Lokaltiltag på mellemtrinnet

Identifikation af problemstilling (Inddrag den centrale læsehandleplan og skolens lokale udviklingsplan)	Pilotindsats i faglig læsning i fagene på 6. årgang. Fokus er på 4 forskellige fag - dansk, matematik, natur/teknik og historie.
Mål Beskriv de langsigtede mål og tidsperspektivet	Eleverne vil blive guidet igennem læseteknikker, strategier, før-under-efter læsning og fagspecifikke begreber i forhold til fagene. Målet er at give eleverne indsigt og viden i at kunne bruge de relevante strategier/skabeloner i forhold til faglig læsning samt at klæde dem på til de nye fag i overbygningen.
Tiltag Beskriv: <ul style="list-style-type: none"> • aktiviteter • aktører • tovholder • tidsramme • resurser 	Der vil blive afsat 1 ugentlig lektion i løbet af hele 6. klasse. De får et oplæg omkring teorien samt eksempler på skabeloner. Efterfølgende skal disse inddrages og bruges i den daglige undervisning. Tovholderen er DSA-vejlederen.
Tegn: delmål/milepæle <ul style="list-style-type: none"> • En entydig konstaterbar tilstand • Tegn på at tilstanden er opnået • Tidsfastsæt tilstanden 	Pilotindsatsen har den overordnede målsætning. De implicerede lærere opstiller egne delmål indenfor deres fag, som der efterfølgende evalueres på.
Evaluering <ul style="list-style-type: none"> • Vælg evalueringsredskab, fx SMTTE eller LP modellen • Evaluer med involverede aktører • Evaluer i PLC-teamet 	Løbende evaluering i de daglige opgaver, lektionsmål samt tilbagemelding fra klassens lærere + elever.

Bilagsoversigt

Bilag 1 - Tidlig læse- og skriveindsats i indskolingen	side 22
Bilag 2 - Læseforståelsesstrategier	side 24
Bilag 3 - Læseforståelsesmetoder	side 25
Bilag 4 - Hukommelsesstrategier - Før, under og efter læsning	side 27
Bilag 5 - Kategorier og genrer	side 28
Bilag 6 - Matematiske arbejdsmetoder i indskolingen - ordkendskab	side 29
Bilag 7 - Matematiske arbejdsmetoder på mellemtrinnet - procesnotat 1	side 30
Bilag 8 - Matematiske arbejdsmetoder i overbygningen - problemknuseren	side 31

Bilag 1 - Tidlig læse- og skriveindsats - en vejledende plan

Læsning = A x F / Afkodning x forståelse - og motivation

0. årgang		
Læsning	Skrivning	Grammatik / stavning
Sproglig opmærksomhed, "Den 1. læsning" 0 Gyserslottet Opmærksomhed på bogstavernes enkeltlyde / Lydprincippet / lydsyntese Sproglydsopmærksomhed Bogstavkendskab / genkendelse, benævnelse og skrivning Små lydrette bøger	Legeskrivning - begyndende skrivning Skrivning / tegning af små tekster	120 ord (to-bogstavs- lydrette) Ordklasser

1. årgang		
Læsning	Skrivning	Grammatik / stavning
"Den 1. læsning" Stavelsesdeling ALKALÆR Fingernem VAKS - lyd for lyd strategien /team K kan guide lærerne Rim / remser / rytme Opmærksomhed på bogstavernes enkeltlyde / Sproglydsopmærksomhed Litteratursamtale i klassen: Palle alene i verden. Læsekursus i klassen "Læsemesteren" - Dingo bøger / Jørgen Frost Læseskursus på tværs af årgangen. Holddelt. Genrer: Folkeeventyr, billedroman, Den gode historie, drama, digte. Beretning, beskrivelse	Kontekstbundne skriveopgaver Frie skriveopgaver Ikke sammenbundet skrift Bogstavbog til 1. læsning Skrivevejen 1	Lydret stavning / lydfølgeregler Diktater "Lydretten 1" Ordklasser: Navneord, udsagnsord, begyndende punktum (helsætning) Materialer fra Vektor / 120 ord....

2. årgang		
Læsning	Skrivning	Grammatik / stavning
<p>"Den 2. læsning"</p> <p>Stavelsesdeling VAKS - lyd for lyd strategien / team K kan guide lærerne</p> <p>Opmærksomhed på bogstavernes enkeltlyde / sproglydsopmærksomhed</p> <p>Læsekursus på tværs af årgangen holddelt.</p> <p>Læsekursus i klassen "Læsemesteren" - Dingo bøger / Jørgen Frost</p> <p>Litteratursamtale i klassen: Frk Ignora</p> <p>Genrer: Roman, forfatterskab HCA, noveller, Den gode historie, kunsteventyr, digte, billedroman, fagtekster, beretning, beskrivelse</p>	<p>Kontekstbundne skriveopgaver Frie skriveopgaver</p> <p>Ikke sammenbundet skrift</p> <p>Skrivevejen 2</p>	<p>Lydret stavning / lydfølgeregler</p> <p>Diktater "Lydretten 2"</p> <p>Stav 2</p> <p>Materialer fra Vektor / 120 ord....</p> <p>Ordklasser: Navneord, udsagnsord, tillægsord.</p> <p>Helsætninger - punktummer.</p>

3. årgang		
Læsning	Skrivning	Grammatik / stavning
<p>Stavelsesdeling</p> <p>VAKS - lyd for lyd strategien / team K kan guide lærerne</p> <p>Opmærksomhed på bogstavernes enkeltlyde / sproglydsopmærksomhed</p> <p>Læsebog: Over stok og sten</p> <p>Læsekursus: "Drageherren" i egen klasse.</p> <p>Genrer: Fagtekster, beretning, beskrivelse, instrukser, billedroman, roman forfatterskab OLK, lyrik, fabler,</p>	<p>Kontekstbundne skriveopgaver Frie skriveopgaver</p> <p>Sammenbundet skrift for nogle</p> <p>Skrivevejen 3</p>	<p>Stav 3</p> <p>Diktater "Lydretten 3"</p> <p>Ordklasserne: Bøjning navneord, udsagnsord tillægsord</p> <p>Helsætninger og begyndende kommatering (x og o)</p>

Bilag 2 - Læseforståelsesstrategier

I de forskellige fag, skal eleverne arbejde med forskellige former for læseforståelsesstrategier før, under og efter læsning. Disse strategier kan inddeles i fire hovedkategorier: hukommelsesstrategier, organiseringsstrategier, elaboreringsstrategier og overvågningsstrategier.

	Formål	Eksempler på strategier
Hukommelsesstrategier	At forstå og huske tekstens indhold	Genlæsning, understregning, notatteknik, betydningsbærende nøgleord.
Organiseringsstrategier	At sammenfatte og ordne tekstens indhold for at skaffe sig et overblik over betydningen.	Visuelle strategier såsom begrebskort, mindmap, kompositionsværktøjer
Elaboreringsstrategier	At kombinere læserens viden med teksten indhold	Notere spørgsmål ned undervejs i læsningen, VØL skema
Overvågningsstrategier	At øge elevens bevidsthed om egen forståelse under læsningen.	Eleven stiller forståelsesspørgsmål undervejs i læsningen, skrive læser, genlæser, understreger væsentlige passager, slår ord op, supplerer sin viden fra andre kilder

Bilag 3 - Læseforståelsesmetoder

Delkomponenter	Forståelsesstrategier	Metoder
Sprogforståelse - Ordkendskab og ordbetydning	Afdække betydningsbærende ord og citater Arbejde med tekstens mikrostruktur, tekstbånd Arbejde med tekstens makrostruktur, den røde tråd Arbejde med billedsprog og overførte betydninger	Kolonne-notat Ordopslag Ord- og begrebskort Understregning af nøgleord
Baggrundviden - Viden om verden og viden om tekster	Skab en referenceramme forud for emnet/teksten Arbejde med overskrifter, genre, nøgleord og forudsigelser Aktivere viden om verden under læsningen	VØL-model Brainstorm Mindmap Tidslinje Ord og begrebskort
Inferenser - Drage følgeslutninger	Gå tilbage i teksten, genlæs Læse videre måske hjælper det på forståelsen Aktivere viden om verden, meddigtning og forudsigelser Aktivere viden om tekster Kunne fortolke og læse mellem linjerne Gå i dialog med teksten	FARAO-læsning F-forudsige, A-afklare, Resumere, A-argumentere, Opsummere VØL-model Læse på, mellem og bag linjerne 5 spørgsmål Resume og referat
Indre forestillingsbilleder	Kunne skabe mening i det læste Aktivering af baggrundviden - viden om verden og viden om tekster Meddigtning	

Genrekendskab	Viden om læseformål og genretræk Viden om teksters opbygning/struktur Arbejde med genreforståelse - genretræk, ligheder og forskelle	Fortællingskort Analysemodeller Sammenligningskort
Aktiv læseindstilling - metakognition	Bevidsthed om, hvornår forståelsen bryder sammen Vælge læseformål og læsemåde Bevidst anvendelse af før, under og efter læsning Bruge viden om verden under læsningen Stil spørgsmål undervejs i læsningen Bruge viden om tekster til at læse kreativt Læse kritisk udover teksten	Anvender bevidst brugbare læseforståelsesstrategier
Arbejdshukommelse		Nøgleord/stikord, notater, resume, tidslinje, diagrammer, referat, understregning
Hastighed		Æggeur, fartkort, 5-5-5-træning

Bilag 4 - Hukommelsesstrategier - FØR, UNDER og EFTER læsning.

Før læsning	Under læsning	Efter læsning
Læsemåder - at læse for at gøre, opleve eller lære. Bevidstgøre målet med læsningen.	Notere undervejs	Skrive et kort resume af teksten
Aktivere forhåndsviden - f.eks. om tekstens genre	Markere vigtige eller vanskelige steder i teksten - eventuelt med farvede understregningstudser med forskellig farvesymbolik	Genfortælle indholdet af teksten med egne ord - husk en tekst er ikke læst før den er forstået
Bladre i kapitlet eller kikke teksten igennem - orienteringslæse	Stoppe op for at tjekke forståelsen eventuelt skrive resume efter hvert afsnit	Skrive et referat af teksten med egne ord
Arbejde med tekstens nøgleord	Lave tankekort	Formulere tekstens tema eller hensigt f.eks. gennem et mindmap
Formulere tekstens tema eller hensigt f.eks. gennem et mindmap	Formulere spørgsmål	Lav tankekort
Samtale om teksten	Indlæse vigtig information på mobilen	Lav læringspil , hvor tekstens kerneindhold og nøgleord opdeles i spørgsmål/svar
Reflektere over tekstforfatterens intention	Lave billeder til teksten	
Reflektere over billeder og illustrationer i teksten		

Bilag 5 - Kategorier og genrer

Bilag 6 - Matematisk arbejdsmetode i indskolingen

Ordkendskabskort

Hvad betyder det?		
		Tegn en tegning til ordet
Lav en opgave hvor du bruger ordet		

Bilag 7 - Matematisk arbejdsmetode på mellemtrinet

Procesnotat 1

Problem (Hvad er spørgsmålet)	
Oplysninger (Hvad ved jeg i forvejen)	
Tegning	
Løsningsstrategi (Beskriv hvad du vil gøre)	
Udregning	
Resultat (Skrives med ord)	

Bilag 8 - Matematisk arbejdsmetode i udskolingen

Problemerkuseren

foreslået fremgangsmåde til matematisk problemløsning

En problemregning består både af **tekst** (f.eks. overskrifter, underoverskrifter, brødtekst og billedtekst) og nogle **billeder** eller **figurer** (f.eks. faktabokse, tabeller eller diagrammer). Det er her, du finder de oplysninger, du skal bruge for at kunne løse opgaven.
Her får du nogle tips til, hvad du skal gøre for at løse opgaver i problemregning.

1) Hvad er temaet?

- Læs overskriften og evt. underoverskrifter - hvad ved du om emnet?
- Kig hurtigt på figurer, hvis der er nogle

2) Hvor står opgaven og hvad går den ud på?

- Nærlæs det første stykke tekst
- Stop når du når til en opgave (en opgave kan være et spørgsmål eller en instruktion)

Et **spørgsmål** kan være:

- Hvor mange timer arbejder Oliver i november?
- Hvilket tal er nummer 11 i talfølgen, der begynder med tallene i de røde felter?

En **instruktion** kan være:

- Du skal vise med en beregning, at diagonalen på den smartphone, Olivia vil købe, er 10,2 cm
- Beskriv i en kort tekst udviklingen i det samlede antal tømrere i perioden.

- Understreg spørgsmålet eller instruktionen
- Tænk over hvad svaret skal ende med at blive.
Er det et tal der er svaret - hvis ja, hvad skal benævnelsen så være?
(kr, %, timer, antal personer)
Eller er svaret, at du skal lave en tegning eller en kort tekst?

3) Find den information, du skal bruge

Du kan finde den information, du skal bruge i teksten eller i en figur.

- Læs teksten igen - har du nok informationer til at kunne svare på opgaven?
- Hvis nej, så kig på figurerne - er der en tabel, en graf, en formel eller måske en faktaboks, som du skal bruge?

4) Løs opgaven

Skal du svare på et spørgsmål?

- Hvilken regnemetode tror du, at du skal bruge?
- Skal du bruge en formel for at regne spørgsmålet ud?
- Brug et procesnotat, hvis I har arbejdet med det i klassen, eller regn opgaven på den måde, din lærer har vist dig.

Skal du følge en **Instruktion**?

- Kig igen på hvad, der står i den instruktion, du har understreget

Hvis der står: Vis, beregn, undersøg	➔	betyder det næsten altid at du skal: Lave en beregning (skrive et regnestykke)
Hvis der står: Forklar, beskriv, begrund	➔	betyder det næsten altid at du skal: Forklare noget med tekst
Hvis der står: Tegn, farv, mål, fremstil	➔	betyder det næsten altid at du skal: "Gøre noget"/være kreativ - måske skal du bruge passer, vinkelmåler, lineal, digitalt værktøj eller andre redskaber
Hvis der står: Aflæs	➔	betyder det næsten altid at du skal: Finde et tal i en figur og skrive det
Hvis der står: Udfyld	➔	betyder det næsten altid at du skal: Udfylde noget - f.eks. sætte et eller flere tal ind i en tabel
Hvis der står: Bevis	➔	betyder det næsten altid at du skal: Lave en udregning og derefter skrive en konkluderende tekst.

5) Inden du går videre til næste opgave

- Læs det spørgsmål eller den instruktion, du understregede, igen
- Tjek, om du har svaret på spørgsmålet, eller at du har fulgt instruktionen
- Hvis ja, så gå videre til næste tekststykke og fortsæt fra punkt 2 igen

God fornøjelse med opgaveløsningen.